

حضرت ابوالفضل(ع)؛ علمدار سپاه عشق و آموزگار مکتب وفا

حضرت ابوالفضل(ع) حماسه ساز قیام عاشورا است که با ایثار، جانبازی و شهادت توانست عشق و ارادت به امام زمان خود را به منصف ظهور رساند و اینگونه الگوی شایسته وفاداری برای رهروان راه حقیقت شد.

حضرت ابوالفضل(ع) حماسه ساز قیام عاشورا است که با ایثار، جانبازی و شهادت توانست عشق و ارادت به امام زمان خود را به منصف ظهور رساند و اینگونه الگوی شایسته وفاداری برای رهروان راه حقیقت شد.

حضرت ابوالفضل(ع) پرچمدار بزرگ واقعه کربلا و منادی شجاعت و فرزاندگی است که در روز عاشورا آموزنده درس آزادگی و فداکاری شد و با ایثار و ازخودگذشتگی خویش، پرچمدار سپاه اخلاص و شهادت لقب گرفت.

حضرت عباس(ع) در چهارم شعبان 26 هجری قمری در مدینه متولد شد؛ از لقب های ایشان می توان به «ابوالفضل، قمر بنی هاشم، سپه سالار، علمدار و سقا» اشاره کرد. این بزرگوار از فرزندان حضرت علی(ع) و فاطمه ام البنین از بانوان متدین و پاکدامن آن روزگار بود. آن حضرت در محیطی آکنده از معنویت و محبت رشد و پرورش یافت و با انسانیت، شجاعت و تقوا آشنا و اینگونه آماده حضور در جبهه های رویارویی با لشکریان دشمن شد.

سقای سپاه اسلام در جنگ های مختلف همواره یار و یاور نخستین پیشوای شیعیان بود و با همراهی پدر به مبارزه با کفر و نفاق می پرداخت و پس از شهادت حضرت علی(ع)، یاری بخش امام حسن(ع) و امام حسین(ع) در مسیر به انجام رساندن رسالت سنگین رهبری و پیشوایی جامعه مسلمانان شد.

قمر بنی هاشم هرگز وصیت پدر بزرگوارش را در آستانه شهادت که از او خواست که روز عاشورا و در کربلا برادرش حسین را تنها نگذارد، فراموش نکرد و در تمامی دوران زندگی خود در کنار برادرش امام حسین(ع) بود. در هجرت تاریخ ساز امام حسین(ع) به کربلا نیز سرپرستی قافله را حضرت ابوالفضل(ع) برعهده گرفت.

نقش مهم و تأثیرگذار حضرت عباس(ع) در رخداد عاشورا بر همگان آشکار است؛ آن بزرگوار در این واقعه برای حفظ و تحکیم مبانی حقیقی اسلام تا آخرین نفس ایستادگی کرد و اسوه پایمردی و وفاداری لقب گرفت و با شهادت خویش در این نبرد بزرگ، پیام خود در ارتباط با وفاداری به ولایت و امامت را در تاریخ اسلام جاودان ساخت.

شهادت حضرت عباس(ع)، سیدشهاد(ع) را در غمی جانکاه فرو برد؛ به گونه ای که در این باره فرمود: «اکنون کرم شکست و چاره و تدبیرم گسست.»

پیگر پاك حضرت عباس(ع) در کربلا به خاک سپرده شد و اینک آرامگاه ایشان در نزدیکی بارگاه امام حسین(ع) زیارتگاه دوستداران آن حضرت است و فاصله میان این دو آرامگاه، بین الحرمین نامیده می شود.

سالروز ولادت حضرت ابوالفضل عباس(ع) به منظور پاسداشت و بزرگداشت مقام جانبازان هشت سال دفاع مقدس، روز جانباز نام گرفت تا بهانه ای برای قدردانی از ایثار و ازخودگذشتگی فرزندان این مرز و بوم باشد که با الگو پذیرفتن از شهامت و شجاعت سقای کربلا در برابر دشمن متجاوز، صف آرایی کردند و به پاسداری از خاک وطن پرداختند. آنان جوانمردانه ایستادند تا آرمان های انقلاب را زنده نگاه دارند و به رسالت بزرگ خویش یعنی دفاع از مرزهای کشورشان بپردازند.

امام خمینی (ره) جانبازان دفاع مقدس را مایه سرافرازی ملت ایران خواندند و فرمودند: «میزان در انسان معنویت است؛ کوشش کنید که خودتان را بامحتوا کنید؛ معنویت ایجاد کنید و از این هیچ باکی نداشته باشید که انسان دست ندارد، پا ندارد، چشم ندارد. در روایت آمده است که بعضی از انبیا بودند که چشم نداشتند و پا هم نداشتند؛ سعادت به داشتن دست و پا نیست و به داشتن مال نیست؛ سعادت يك امری است که مربوط به روح است؛ مربوط به قلب انسان است؛ شما بچه های عزیز من که روحتان سالم، قلبتان پاك است و انشاءالله بر مبنای ایمان و توأسی به برّ و حق رشد می کنید، شما سعادت مندید و من از خدای تبارك و تعالی، سعادت همگی را می خواهم.»

آیت الله خامنه ای مقام معظم رهبری نیز در دیدار با تعدادی از جانبازان و مجروحان هشت سال دفاع مقدس فرمودند: «جانبازان، از يك طرف گویای جنایات قدرت هایی هستند که از صدام حمایت کردند و از طرف دیگر نشان دهنده عظمت و بزرگواری امام(ره) و انقلابی هستند که توانست چنین انسان های والامقامی را تربیت کند و به جبهه ها بفرستد.»

«سعید طاووسی مسرور» نویسنده، پژوهشگر و مدرس تاریخ اسلام دانشگاه شهید بهشتی به مناسبت سالروز میلاد حضرت ابوالفضل(ع) در گفت و گو با پژوهشگر گروه اطلاع رسانی ایرنا، گفت: حضرت عباس(ع) در محیطی معنوی رشد و پرورش یافت؛ تربیتی که به شهادت و جانبازی در راه حق و در رکاب امام حسین(ع) انجامید. ایشان سه برادر تنی دیگر نیز داشتند که همگی در کربلا به شهادت رسیدند.

مدرس دانشگاه شهید بهشتی درباره ویژگی های خاص آن حضرت، اظهار کرد: قرآن دو صفت ایمان و انجام عمل صالح را برای انسان مؤمن برمی شمرد که در لقب «عبدالصالح» حضرت ابوالفضل(ع) وجود دارد. عید به مقام بندگی و صالح به انجام کارهای نیک و پسندیده ایشان اشاره می کند. باب الحوائج جلوه دیگری از شخصیت ایشان است که در واقع توجه آن بزرگوار را

به نیازمندان و حاجتمندان نشان می دهد و صفت صابر که بر صبر سقای کربلا دلالت دارد، در تمام زندگی ایشان بارز است و نمونه آشکار آن صبر در برابر انواع مشکل ها و سختی ها در روز عاشورا محسوب می شود. «صلب الایمان» به معنای ایمان محکم و ایمانی که دچار لرزش و انحراف نشود و در راه حق ثابت قدم باشد از دیگر لقب های حضرت ابوالفضل(ع) بود و صفت الصافی نماد نشان دهنده وفای ایشان است و آن والامقام به عنوان الگویی از وفا در روز عاشورا این مسأله را به همگان اثبات کرد.

این پژوهشگر امور دینی، شناخت حق و داشتن بصیرت را از جمله ویژگی های علمدار کربلا(ع) برشمرد و افزود: امام صادق(ع) نقل می کند که «عموی ما عباس نافذ البصیره بود.» به معنای آن که ایشان، بصیرت و بینش عمیق دارد. بصیرت به نگاه باطنی و حق بین می گویند که فراتر از چشم ظاهر است که اوج این بصیرت در نهان حضرت عباس(ع) وجود دارد. ایشان زمینه و آمادگی لازم را برای دریافت حقیقت داشت و با تعمق و بینش آگاهانه توانست حق را از باطل تشخیص دهد؛ یکی از جلوه های وجودی حضرت عباس(ع) همین حق طلبی، حق شناسی و عمل به تکلیف است و اینگونه آن والامقام، سیدالشهدا(ع) را تا پای جان همراهی کرد؛ در همان زمان افرادی بودند که با وجود علم و سن بیشتر نسبت به ایشان، امام حسین(ع) را در قیام علیه یزید تنها گذاشتند اما حضرت ابوالفضل(ع) تکلیف و وظیفه خود را بدرستی تشخیص داد و به آن عمل کرد که این امر نشان دهنده اهمیت این موضوع است؛ قرآن کریم در این باره می فرماید: «گروهی از اقوام گذشته هلاک شدند در حالی که بصیرت داشتند.» این آیه نشان می دهد که انحراف این گروه از روی ناآگاهی و جهل نبوده است و آنها حق را بخوبی می شناختند اما از آن پیروی نکردند. افرادی که سیدالشهدا(ع) را در قیام عاشورا یاری رساندند یا به شناخت لازم نرسیده بودند یا التزام عملی به تکلیف و دستور ولی و حجت خود نداشتند.

این مدرس دانشگاه ادامه داد: تربیت و تعلیم امام علی(ع) و مادر ایشان در تکامل وی بسیار اثرگذار بود؛ فرزندان ام البنین در راه پیروی از مسیر حق ممتاز هستند و این برجستگی به دلیل نوع تربیت آنها به شمار می رود و نشان دهنده تأثیر و نقش خانواده در شکل گیری شخصیت انسان است. با این وجود باید دانست که انتساب به پیامبران و امامان دلیل رسیدن به تعالی نیست و نمونه بارز آن فرزند حضرت نوح(ع) است که به گمراهی کشیده شد و در میان فرزندان اهل بیت(ع) نیز می توان به موردهای مشابهی استناد کرد.

طاووسی مسرور درباره عشق و ارادت حضرت ابوالفضل(ع) به سید و سالار شهیدان(ع) یاد آور شد: این ارتباط گویای ایمان و اعتقاد راسخ فردی به امام و پیشوای خویش محسوب می شود که اوج این امر را در ارتباط ایشان با امام حسین(ع) و نوع بیان و ادبیاتی که ایشان داشت و در روایت های مختلف به آن اشاره شده است، می توان مشاهده کرد. این پژوهشگر امور دینی گفت: قمر بنی هاشم(ع) با توجه به ایمان و بصیرت عمیق خویش، امام زمان خود را بدرستی شناخت و هرگز از این باور خود دست برنداشت و حتی جان خود را در این مسیر فدا کرد. در روایت دیگری از امام صادق(ع) می خوانیم که «عموی ما عباس نزد خداوند مقامی دارد که تمام شهدا به آن غبطه می خورند» و در واقع یکی از جلوه های بصیرت همین بحث ولایت است؛ به طور معمول افراد در شناخت ولایت، بصیرت خود را از دست می دهند و در تشخیص و اطاعت از ولی امر خویش کوتاهی و اشتباه می کنند.

این مدرس دانشگاه با بیان این موضوع که برخی معتقدند چون ائمه اطهار(ع)، معصوم هستند، نمی توان از آنها الگو گرفت، بیان داشت: عصمت به این مفهوم نیست که پیامبر(ص) و ائمه اطهار(ع) نمی تواند گناه کنند بلکه آنها به درجه ای از کمال رسیده اند که گناه نمی کنند؛ همچنین می توان گفت، در واقع معصومان تا نهایت تکلیف و وظیفه خود عمل کرده اند و به مقام های عصمت اکتسابی دست یافته اند. حضرت عباس(ع) یکی از شخصیت هایی محسوب می شود که برپایه علم کلام، معصوم نیست اما توانست، درجه های کمال را با موفقیت بگذراند و در امتحان های سخت الهی، سربلند شود.

این نویسنده، نپذیرفتن امان نامه را از طرف حضرت عباس(ع) نشان دهنده ایمان و اعتقاد راسخ او، به قیام امام حسین(ع)، ارزیابی کرد و اظهار کرد: او در حالی که می توانست با پذیرش این امر در آسایش و راحتی زندگی کند و بهشت را به دنیای خویش ترجیح دهد اما در کنار امام و پیشوای خود به مبارزه پرداخت؛ مشابه این شرایط هم ممکن است در هر عصر و دوره ای به وقوع بپیوندد و در این میان الگو گرفتن از حضرت عباس(ع) می توان هدایتگر انسان باشد؛ در جامعه عشق و ارادت به حضرت ابوالفضل(ع) بسیار وجود دارد اما نباید این موضوع تنها در گفتار باقی بماند بلکه بایستی در عمل و رفتار نیز قابل مشاهده باشد.

طاووسی مسروری در پایان درباره نامگذاری سالروز میلاد حضرت عباس(ع) به نام روز جانباز، گفت: حضرت ابوالفضل(ع) در راه دفاع از امام زمان عصر خویش و مسیر حق و عدالت، دلاورانه ایستادگی کرد و به شهادت رسید؛ جانبازان هشت سال دفاع مقدس نیز با پیروی از آن بزرگوار به دفاع از حق و حقیقت پرداختند؛ پس باید بیش از پیش قدردان آنان باشیم و دریابیم که جمله «کل یوم عاشورا و کل ارض کربلا» تنها یک حدیث نیست و در واقع یک کلام حق است؛ در حقیقت هر فردی که در موقعیت مشابهی نظیر قیام عاشورا قرار بگیرد باید برای دفاع از مسیر حق، جان خود را اهدا کند.

*گروه اطلاع رسانی(مهسا شریفی)